

Bodočnost slovenskega naroda.

Večkrat sem slišal, da je vsak Slovenec rojen za jezikoslovca. Prav tako smem trditi, da je vsak Slovenec rojen za politiko. Smemo pa reči namestu „Slovenec“ splošno: človek. Saj pravi že Aristotel, da je človek „Zôon politikón“, kar prelagam po svoje: „politično živo bitje“. Pač čudno bi bilo, da ne bi znali politikovati otroci, saj se tega lahko naučé od očetov. Naši očanci so radi politikovali in še radi politikujejo o vojski, o davkih, o kraljih in cesarjih, pa o županu in občinskem slugi. Vse to spada v politiko.

Te hude izkušnje nimam, da bi preveč cenil svojo politično modrost. A treba ločiti politiko od politike. Drugačen posel opravlja oni, ki se peča z istinitimi političnimi ali javnimi osebami in strankami, drugačen pa oni, ki se peča z razmerami narodovimi le nekako teoretično ali akademično, dejal bi, zgodovinsko. Ljubiti narod svoj je dobro in plemenito. A ljubiti ga treba dejansko; če hočeš za narod delovati, poznati moraš njegovo minulost in sedanost, pa neko misel ali duševno podobo moraš imeti o njegovi bodočnosti. To je pač jasno vsakomur, ki vé, kaj je narod.

Na ta način umevam svojo politiko, kolikor je bo v naslednjih vrsticah. Tu mi niso v mislih boji, ne prijatelji, ne nasprotniki, ampak Slovenci. Seveda izmed teh so nekateri moji somišljeniki; imam jih rad, ker jednako mišljenje je podlaga prijateljstvu. Drugi niso sedaj; upam, da bodo moji somišljeniki, — saj moramo upati to, kar je najboljše, — zato jih ljubim že naprej, dejal bi „anticipando“, kakor je Kristus ljubil sv. Pavla že tedaj, ko je ta preganjal njegovo cerkev. Čemu bi namreč sploh delal, ako ne bi upal, da si pridobim za prijatelje tudi one, ki sedaj še niso? Toda ne za se, marveč za dobro in pravično stvar, za resnico in pravico nabira vsak javni pisatelj in učitelj prijatelje, ako sploh kaj namerja s svojim delom.

Pa dovolj o tem! Naposled je vendar le res, da o naši sedanosti govoriti ni lahka stvar. Zato sem se namenil govoriti o naši bodočnosti. Kakšni nameni mi narekujejo te vrste, ne povem. Kdor hoče zvedeti namen, naj čita vse razpravljanje. Na imenu ni nič, vendar zatrjujem že tu, da ti razgovori ne bodo politični v navadnem pomenu. Ako se pa zdi komu odveč, da se hočem baviti z razmerami sloven-

skimi, odgovarjam: S čim pa naj se pečam, ako hočem povedati Slovincem kaj koristnega? Kaj koristim lačnemu človeku, ako preiskujem in mu razlagam, od kod je njegova lakot? Treba mu je dati kruha ali mu povedati, kje se dobi. Kaj koristim slovenskemu jeziku, ako učeno razpravljam, v katerem členu je soroden s sanskrtom ali kakim drugim jezikom (četudi ne zametujem takih preiskav), ako pa ne povem in ne pokažem, kako treba pisati lepo, pravilno, jasno in krepko?

Komur ne bo všeč to, kar bo čital o naši bodočnosti, naj se nikar ne jezí, ampak naj se tolaži s tem, da niti on niti jaz ne bova doživela vsega tega. Oni, ki pridejo za nami, urejali si bodo svoje razmere kakor jim bo drago.

Ako hočemo kaj doseči, moramo imeti tisto stvar pred očmi in se za tisto poganjati. Kam naj pride slepec? Kaj dosežemo, ako tavamo v temoti, ne vedé, kaj se dá pridobiti?

In kaj naj imamo pred očmi? Ideje ali vzorne in vodilne misli. Vsak človek ima ideje, o katerih misli in za katere se trudi. Ko je mlad, ima ideje o poznejšem življenju in poznejši sreči; ko je star, ima ideje o sreči svojih otrok, sorodnikov, svojega naroda. Tudi narodi v celoti imajo ideje. Atenčani so imeli idejo o veliki oblasti in domači sreči, o bogastvu, vedi in umetnosti. Špartanci so imeli idejo o veliki in zmogoviti moči, pridobljeni z orožjem in junaško hrabrostjo. Egipčani so imeli idejo, da bi postavili svojo deželo v varstvo večnih bogov in si s svojimi kralji priborili večno vladu doma in pri sosedih. Ideja Perzijanov je bila mogočna, silovita vlada; jednaka Rimljanov, le da so ti bolj gledali na pravico in zakone. Nekaj narodov — a malo jih je — so imeli slobodo za idejo. A deloma je niso popolnoma dosegli, deloma je niso drugim privoščili, n. pr. Angleži, Američani, Švicarji. Italijanski narod je bil nekdanj narod umetnikov, nemški narod je — tako pravijo Nemci sami — narod mislecev in učenjakov. Torej imajo res narodi svoje ideje, četudi niso vselej prave, popolne, čiste in dosledne.

Umevno je, da doseže država ali narod le tedaj kak uspeh, kadar ima jasno idejo in si prizadeva, da tisto idejo tudi uresniči ali doseže.

(Dalej.)

Bodočnost slovenskega naroda.

(Dalje.)

Ne trdim, da je vsak narod izginil ali propadel, ki si ni prizadeval za kak namen na poseben način. Že narava sama vodi kakor človeka tako tudi cele narode, do nekega smotra. Narodi nastajajo, rastejo, cvetó, zoré, pa zopet propadajo. Takó je v njih neko življenje, ki je prav podobno življenju posameznega človeka. S tem dosegajo svoj namen že nehoté in nevedé. Brez namena ni nobeno delo, pa tudi nobeno življenje. Tudi najpreprostejšega človeka življenje ima neki namen.

Vsakdo pa vidi, da doseže svoj namen vse drugače oni, ki ga pozna ali se ga dobro zaveda, kakor oni, ki živi 'tje v en dan'. Kdor pozna svoj namen, on se po njem ravna, to se pravi, on opravlja taka dela, ki vodijo do namena, on opušča vse tisto, kar bi ga odvracalo od namena ali ga vsaj zaviralo, pa tudi dela le tako, kakor je za namen najprikladneje. Napoleon bi ne bil nikdar spravljal pol Evrope pod svojo oblast, ako bi ne bil imel tega namena. Aleksander Véliki bi ne bil nikdar premagal Perzije, ko bi ne bil tega namerjal. Še celó v navadnem življenju je večinoma (ne vselej) res, da mora kdo hoteti kaj postati, ako kaj res postane. Večinoma se je moral za kako službo potruditi tisti, ki jo je dobil. Po časti je moral kolikor toliko hrepeneti oni, ki jo je dosegel. Marsikdaj spleza kdo hitro do častne stopinje. Ljudje se mu čudijo; pametnejši pa vedó, da se je dotičnik dokaj trudil za tisto mesto. Ni vselej tako, a največkrat je, zlasti v dóbah, v katerih preveč vladajo človeške slabosti. Ali menite, da bi Julij Cezar ne bil podvrgeto toliko Azije rimski vladi, kolikor je je Aleksander svoji, ko bi bil hotel? Ali mislite, da ne bi bil nihče izmed Napoleonovih vrstnikov mogel storiti takih dejanj in pridobiti toliko zmag, kakor jih je on, ko bi bil hotel? Za jednake uspehe ni bilo premalo zmožnosti, ampak premalo volje.

Dovolj pojasnjevanja! Hotel sem povedati in dokazati, da narodi (kakor tudi posamezni ljudje) dosegajo svoj namen tako ali tako, bodisi, da hočejo, ali da se nič ne trudijo; vendar ga doseže mnogo bolje, mnogo gotoveje in preje oni, ki pozna svoj namen in si zanj prizadeva, kakor oni, ki ga ne pozna in se zanj nič ne trudi.

Ako sedaj to obračamo na svoj slovenski narod, kaj razvidimo? Tudi on ima neki namen. Gotovo kdaj tudi doseže svoj namen. In ko bi ta namen bil, da se z našim malim številom obogaté naši mogočni sosedje, — tudi to bi bil namen, četudi tužen. Drugače pa bomo dosegali svoj namen, ako ga imamo neprestano pred očmi, kakor če nikdar na to ne mislimo. Ladja, ki plove brez krmila sem in tje po morju, pride tudi nekam, a le tje, kamor jo zanesó valovi in potisnejo vetrovi. Ako jo pa vodi iz-

kušén krmar do znanega smotra, do določenega mesta, tedaj tudi pride tje, ako ni posebne nesreče.

Potemtakem treba, da narod slovenski 1. spozna svoj namen, 2. da se za ta namen tudi trudi dosledno in stanovitno.

Ali je treba ta namen šele preiskovati? Ali ni dovolj, da samo rečemo, n. pr. na kakšnem vseslovenskem shodu: „Naš namen bodi ta in ta? Nekaj bi sicer bilo tudi to, in nekaj bi tudi na tak način dosegli. Treba bi nam bilo le truditi se za tisti določeni in izbrani namen. Seveda, ali bi nas tak uspeh osrečil, to je druga stvar. Kralj Kserkses n. pr. je imel trdni namen, da ukroti in svoji vladi podvrže Grke. V ta namen je zbral velikansko vojsko in šel ž njo na Grško. Nekaj je res dosegel, namreč — sramoto. Zakaj? Zato, ker vladanje nad Grki — je bilo sicer namen Kserkssov, a ta stvar se nikakor ni prilegala močem in zmožnostim perzijskega naroda. Zatorej ne smemo nepremišljeno ali celó slepo okleniti se kakega namena, marveč spoznati moramo, ali je res nam — kakor bi dejali — prirojen, t. j.: ali imamo zanj največ zmožnosti, največ moči, največ prilike; ali je najverjetnejše, da prav ta namen dosežemo; ali je v tem najmanj zaprék in ovir; ali je gotovo, da prav do tega namena gredé ne bomo omahovali in naposled omagali; ali se nam ne bo tukaj godilo, kakor evangelijskemu gospodarju, kateri je začel zidati in ni mogel dozdati, da so se mu pozneje posmehovali, češ, ta človek je začel zidati, pa ni mogel dokončati. Pač treba vsestransko premisliti, predno si določimo kak namen, katerega se hočemo vedoma in dosledno oklepiti, do katerega hočemo stalno težiti.

Tudi mi moramo svoj najboljši in pravi namen preiskovati; ko smo ga našli, treba zanj poiskati potrebnih pomočkov, naposled pa napeti vse moči, da ga dosežemo.

Da se pa tem bolj prepričamo, kako potrebno je nam Slovincem, da imamo pred očmi določen in jasen namen, pomislimo, kako nas je malo število. Ako hodi vsak po svoji poti, ako se vsakateri trudi za kaj drugega, kam pridemo, kaj dosežemo? Ako ima poveljnik majhno vojsko in še tisto razdeli in razpošlje na več stranih v mnogih oddelkih: ali zmore sovražnika? Pаметen poveljnik ima vso vojsko tako urejeno in razstavljeno, da more vsak hip z vso silo planiti na sovražnika. Da, naše majhno število nam pravi, naj nikar ne cepimo močij, naj nikar ne poskušamo takih stvari, ki so prevelike za naše zmožnosti, ampak naj se lotimo in držimo takega dela, s katerim gotovo kaj dosežemo. In če si umno izberemo primeren namen, ako se ga oklenemo vsi, pa se ga tudi kar najtrdneje držimo, ne more nam izpodleteti tako

delo. Tudi v malem številu je lahko velika moč. Sploh pa tudi slovenski narod ne more nikdar iskati slave, da bi bil svétoven narod, dovolj je, da je zares nekaj v tem in s tem, kar je.

Sedaj menda nihče ne dvomi, da je koristno in celo potrebno premišljevati o onem namenu našega naroda, ki nam ga je določila priroda, ali — da resničneje rečem, — volja stvarnikova.

Za posameznega človeka utegne biti celó sramotno, ako se trudi za kakšno čast ali službo; seveda za takega, ki je ni vreden, ali tedaj, kadar je dovolj drugih ljudij sposobnejših za isto službo. Tako je lahko tudi za narode marsikak namen sramoten. N. pr. ako napade močnejše kraljestvo slabejšega soseda in ga potlači; ako mu jemlje njegovo prostost, blago — duševno in telesno, srečo itd.; ali ako mu je mari samó gmotni, nikakor pa ne duševni napredek: tak namen ni dober, ni časten. Tudi za narode in kraljestva velja pravica, poštenost, čast — kakor za posameznega človeka.

Takih namenov torej ni treba preiskovati, ki bi nam nakopali nečast in zasluženo zaničevanje pred narodi, ampak le tak smoter nas sme mikati, ki je zares pošten in dober pred Bogom in ljudmi.

Ako vprašamo o tem namenu našo vero, odgovarja nam najprej določno, da je narodu namen — izveličanje. Če je namreč posameznemu človeku namen, da se izveliča, gotovo je tudi mnogim ljudem skupaj, torej tudi narodom. Izveliča se človek s tem, da umrje v milosti božji. Zato je treba, da se varuje greha in živi pravično ali da opravlja dobra dela. Drugega nam za ta namen ni treba, niti bogastva, niti časti, niti sorodnikov, niti dolgega življenja: od takih in enakih stvari je naše izveličanje skoro neodvisno. Ako je imel kdo imetje, pa ni dovolj skrbel zanje, poizgubilo se mu je polagoma, in on je obubožal. A s tem ni manj sposoben za izveličanje, kakor je bil poprej. Po nesreči izgubi drug človek dobro ime; vse ga zaničuje in se ga ogiblje: to je seveda hudo in bridko, a za izveličanje tudi tak zaničevan človek ni nesposoben. Bodisi, da spada kdo k malemu ali velikemu narodu, bodi Slovan, ali Nемеc, ali Lah: gledé na izveličanje ni v tej razliki nobene prednosti, pa tudi nobene ovire. Utegnejo biti kake ovire ali zapreke v tem, da je kdo kot Nемеc vzgojen med malovernimi ljudmi, ali kot Francoz sredi nenravnega življenja, toda narodnost sama na sebi nima z izveličanjem prav nič opraviti.

Potemtakem ne moremo od te strani zvedeti mnogo za svoje preiskovanje.

Vendar se prav v naši veri ozremo lahko na drugo stran in na drug nauk. Ta je, da je vsakemu človeku namen Boga poveličevati in častiti. Ta nauk pa ni samo iz naše svete vere, ampak tudi iz uma ali pameti. Tem lože se torej opiramo nanj, in povzemamo iz njega, česar potrebujemo za preiskavo.

Kakor ima celo stvarstvo namen, da oznanja slavo božjo, tako še posebno človeški rod. Kar ima stvarstvo, ima od Boga; torej priča lepota, popolnost in red v stvarstvu, da je Bog neskončno lep, popoln in je vse uredil z neskončno modrostjo. To je tako trdno in jasno, kakor je trdno, da je Bog vse ustvaril. Ali ni slika tem popolnejša, čim umnejši je slikar? Ali ni stroj tem boljši, čim spretnejši je njegov izdelovalec? Zaradi tega spoznavamo v vsakem božjem delu božjo moč, modrost in dobroto. Ko pravi sv. pismo, da „oznanjujejo nebesa slavo božjo“, uči nas resnice, katere nas uči tudi naša pamet. — Izmed vseh stvari je človek najpopolnejše bitje. Zato pa tudi človek najbolje in najjasneje kaže, kako popoln je Bog, ki ga je ustvaril, torej tudi človek najglasneje spričuje slavo božjo. S tem je pa rečeno, da tudi narodi imajo namen, oznanjati slavo božjo. In sicer je ta namen najvišji, prvi, torej tudi najimunitnejši. Vsak drug namen mora se ravnati po tem najvišjem namenu.

Ko smo pridobili to spoznanje, pridobili smo mnogo za svoje preiskovanje. Pa treba je seveda, da se dobro o tem prepričamo. In prepriča se lahko vsakateri, ki veruje v Boga stvarnika vseh rečij. Če je Bog stvarnik, je tudi gospodar; stvari pa so mu podložne, ker so njegove. Kakor z vsemi stvarmi, tako je tudi z narodi.

Včasih govorimo o „državi ali vladi brez Boga“. S tem pravimo, da se država ali vlada ne ozira na Boga in njegove postave, kakor bi on ne bil tudi državam najvišji gospod. Take države naravnost nasprotujejo svojemu namenu. Ta nasprotni vzgled nam prav živo kaže, kako je Bog najvišji namen narodom.

Zares, kakor je posamezen človek prelepo in veličastno delo božje, tako je celoten narod še lepša in veličastnejša stvar. Zakaj, kar je v posameznih ljudeh — dejal bi — raztreseno, to je v narodu skupaj. Narod ima svoje življenje, delovanje, napredovanje; vse posameznike namreč družijo eden duh, to je: jeden jezik, jedno mišljenje, isti običaji, isti izvir. (Kar smo rekli tu o narodih, to velja tudi o državah.) Posamezniki pridejo in odidejo, živé in umrjó: a narod živi in živi, dokler ga ne potlači močni tok zgodovine ali ga ne premené in predelajo neizogibni ptuji vplivi. Življenje narodovo je čudovito zapleteno po mnogih nitkah, in vendar je ob jednem tako jednotno. Zgodovina nam kaže razne slike iz tega življenja. Kdor jih prav opazuje, spoznava, da vlada v narodih Bog z nevidno, toda močno roko.

Ako nečeš spoznati, da je Bog namen narodov, moraš si misliti narod ali državo kot neko čredo, združeno samo zato, da jo nekateri molzejo in strižejo. Ako pa imamo Boga za najvišjega gospodarja, tedaj nam je narod telo, ki ima življenje, svoje postave, svoje zmožnosti, svoj namen.

(Dalje.)

Bodočnost slovenskega naroda.

(Dalje.)

Iz teh preudarkov izprevidi lahko vsakdo, da je narodom namen, kazati ali oznanjati veličastvo božje.

V tem oziru, kakor namreč oznanja čast božjo, razločuje se pa jako človek od brezumnih živih ali neživih bitij. Zvezde pričajo, da je stvarnik neizmerno mogočen, pričajo s tem, da so same tako velike in svetle. Cvetlice nam oznanjajo božjo lepoto in milobo, ker so same tako lepe in mile. Živali nam razodevajo božjo modrost, ker so neizrekljivo mnogovrstne in umno uravnane. In vse te stvari, zvezde, cvetlice, živali morajo biti take, kakoršne so, in ne morejo biti drugačne. Torej one morajo oznanjati slavo in moč najvišjega bitja.

Toda v človeku ni tako. V človeku ne mrimo in ne cenimo samo telesne velikosti in oblike, marveč cenimo njegov um, njegovo voljo, njegovo vednost, njegov značaj. Te stvari se sicer ne dadó videti ali tipati, vendar so za človeka najmenitnejše, mnogo imenitnejše, kakor vse telesne prednosti skupaj. Človek sicer s svojo lepo postavo tudi oznanja božjo lepoto, in s čudovito urejenimi udi modrost stvarnikovo, toda s temi stvarmi mnogo manj, kakor z umom in voljo. Boginjo Ateno je naredil kipar Fidijs za atensko akrepolo iz samega zlata in iz slonove kosti. Zlato in slonova kost sta pač pričala, kako bogati so atenski meščani, toda mnogo bolj je pričala prelepa postava Atenina Fidijsjevo umetnost in tako tudi umnost in duhovitost vseh Atenčanov. Kar je dušnega, to je v človeku prvo in najmenitnejše; po dušnih lastnostih in delih sodimo in cenimo človeka, po dušni strani ga imamo za dobrega, hvalevrednega, slavnega.

Zatorej oznanja človek božjo slavo z dušnimi deli, ne pa toliko s telesnimi, torej tudi vse drugače, kakor telesne stvari.

Na tej strani je pa nekaj posebnega. Ta duševna dela niso neprostopoljna, kakor je svetloba zvezd, lepota cvetlic, raznovrstno gibanje živalij, marveč človek ima prosto voljo in tako dela, kakor hoče sam. Če hoče, oznanja božjo slavo, če neče, pa tudi ne. To se pravi: On povečuje Boga, če hoče, on ga spoznava za stvarnika in dobrotnika, ali pa tudi to taj

in Boga celó grdi in sramoti. Saj vemo, da ga nekateri po otroško ljubijo z vsem srcem, a nekateri (četudi malokateri) ga celó sovražijo in preklinjajo.

Potemtakem je človek sam svoj gospodar v tem, ali se Bogu ukloni in ga slavi, ali ga pa zavrže; v tem je naša narava ali volja prosta. Zato pa tudi svoj namen dosežamo prostovoljno, ne pa s silo, prav tako posamezni ljudje, kakor narodi. In prav zato je pametno in koristno govoriti o našem namenu, ker ga lahko izberemo prosto, pa tudi po njem hrepenimo prosto. Ali naj pišem zvezdam, rastlinam in živalim, da naj si izberó ta ali oni namen? Ljudje kakor narodi si prosto izbirajo namen, prosto se zanj trudijo, prosto ga zavržejo. Potemtakem je tudi nam Slovincem „dano na prosto voljo“. In ker je od namena odvisna naša bodočnost, zato imamo bodočnost sami v svoji oblasti. Če hočemo, bo ugodna in srečna in lepa, če nečemo delati zanjo, bo žalostna.

Pa, če je naš najvišji namen, da Boga povečujemo, tedaj bi bila — zdi se — stvar prav lahka. Treba namreč samo glasno in neprestano Boga klicati, kakor n. pr. mohamedanski muecin s stolpa svoje molilnice, pa ima Bog spodobno čast. Ali pa še bolje tako, kakor delajo Tibetani. Ti navijejo na valjar papir z napisano molitvijo, potem pa valjar sučejo, češ, toliko molitev je opravljenih, kolikorkrat se zasuče valjar. — Čitatelj se smeje; zares — taka čast je kaj slabo delo za človeka. Samo vpiti ali vreteno sukati, to je tako delo, kakoršno opravlja tudi voda ali veter. Človek, ki ima um in voljo, naj slavi Boga drugače, slavi naj ga z umom in voljo, s kratka: s svojim dušnim delom.

Čim večja, lepša, popolnejša je kaka stvar v prirodi, tem jasneje nam kaže popolnost stvarnikovo. To je lahko umeti, zakaj čim lepše in boljše je delo, tem boljši je tudi njegov umetnik.

Ako človek z umom svojim stori umetne stvari, pričajo o njegovem umu in so mu v čast. Pa ne samo človeku samemu, ampak ob jednom so tudi Bogu v čast, ker, kar ima človek, ima od Boga, in čim lepše se kaže človekova duševna moč, tem lepše se razodeva tudi božja moč in popolnost.

(Dalje.)

Vabilo k družbi sv. Mohorja.

Naši čč. gg. poverjeniki se morajo mnogo truditi, preden naberejo toliko število udov, kolikor jih je štela Mohorjeva družba v zadnjih

letih in zlasti v ravno preteklem letu. Potem pa, ko dojdejo vpisovalne pôle v Celovec, je mnogo dela, da blagajnik vse zneske uknjiži, vse ude pregleda ter nove zapiše v bratovske bukve in podobice, pôle pa uredi za imenik in natisk;

Bodočnost slovenskega naroda.

(Dalje.)

Duševno delo, duševna popolnost in tudi velikost — to je narodu samemu v srečo in čast, pa v slavo tudi Bogu, ki je narodom vzrok in namen, začetek in konec.

Ako se kdaj Slovencem posreči, da se duševno povzdignejo na vrhunec omike, da ne bodo na duševnem ali kulturnem polju služili nikomur, marveč korakali v prvih vrstah, označevali bodo že s tem moč božjo, zlasti pa še, ako ostanejo Bogu udani in verni.

Naša pot nas torej kar naravnost vodi do smotra: na tej poti zremo najbolje, katerega namena naj se Slovenci poprimejo, da bo srečna njih bodočnost.

Morda mi kdo že tukaj nasprotuje, ker misli, da hočem samo to pokazati, kako naj bo naš narod velik in mogočen. Dandanes namreč poudarjajo veliki narodi ob vsaki priliki svojo moč, vsakateri hoče vladati po vsem svetu. Velike narode posnemajo manjši narodi in gororé vedno o svoji moči in veljavi. Česar nimajo v resnici, to si prisvajajo v domišljiji. Samohvala, ošabnost in proti sosedom zagriženost — take so znane lastnosti vseh samopašnih in samogoltnih malih, pa tudi velikih narodov. Kdo ne pozna širokoustnih Ogrov ali Lahov? Ali hočemo morda tudi mi zagovarjati in podpirati tako širokoustnost pri Slovencih? Nikakor: pač pa hočemo pokazati vzvišene namene Slovencev. In to dvoje je pač različno: Hvaliti se, kaj je kdo, in — vnemati se za višje namene in za napredovanje. Prvo izhaja iz prevzetnosti, drugo iz prave ponižnosti. Ali naj zaradi napačne skromnosti in ponižnosti učimo, da je za Slovence najboljše in pametnejše, ako pade na kolena pred močnimi sosedi, ako ostane neveden, ako gre samo v službo za hlapca ali za rudniškega delavca? Ne samo, da Bog nič takega od nas ne tirja, marveč tudi proti volji božji bi ravnali na tak način. Ako je resnično, da mora vsak talent, ki ga je dobil človek od Boga, obroditi obilen sad, potem je resnično, da mora tudi narod obroditi sad. Tem bolj ugaja Bogu, čim lepši je ta njegov sad. Nobene manije ne pospešujemo ali zagovarjamo, ampak le odločno in jasno voljo božjo poudarjamo, ko pravimo: Naloga Slovencev je ta, da Boga slavé in poveljujejo s svojimi lepimi in veličastnimi deli, z deli-proste volje, z deli dobrimi, koristnimi in častnimi.

Ko smo se o tem popolnoma prepričali, treba nam je sedaj pokazati ona dela, ki so nam primerna, katera zvršujemo najlože in najgotoveje.

Slovenci ne moremo nikakor doseči nič takega, v čemer zaleže samo veliko število, ali velika moč, ali denar; pač pa lahko kaj takega, kar se pridobi z umom. Četudi na polju umskega delovanja lahko storé mnogi več kakor jeden sam, kaže pa tudi izkušnja, da stori mnogokrat jeden več kakor tisoč drugih. V duševnem delu veljajo vse drugi zakoni kakor v telesnem. Kar je tukaj veliko, tisto je tam mnogokrat majhno.

Potemtakem ni treba še posebej dokazovati tega, kar smo tolikokrat poudarjali in učili, da nam je Bog odločil duševno polje za naše delo in za našo glavno nalogo. Seveda ob tem ne moremo pogrešati gmotnega blagostanja, vsaj toliko ne, kolikor je potrebno za duševno delo. Čim bolje pa delujemo duševno, tem bolje skrbimo tudi za gmotno stran in tako stavimo trdno podlago za vsestransko napredovanje.

Da cenjeni bralci bolje umejo, kaj imamo v mislih, s kakimi pomočki bi namreč dospeli do namena, povemo to bolj naravnost in določneje. Slovenci naj bi se v obče trudili

1. najprej za splošno višjo izobrazbo.
2. Naši boljši izobraženci naj bi skrbeli, da se čim najbolj izpopolnijo ali v splošni ali v strokovni izobrazbi in tako izkušajo izobražence drugih narodov ne samo doseči, ampak tudi prekositi.
3. V znanstvu in umetnosti naj bi Slovenci po svojih najboljših zastopnikih ali močéh korakali v prvih vrstah.
4. Mladina naša naj bi se z zavednostjo vzgajala v tem duhu ali z ozirom na ta namen, tako namreč, da se ji zgodaj vcepi ta duh, da se vedno vnema v njej gorečnost in se dobro pripravlja za svoj vzvišeni poklic.

1. Kakor ne more na slabih tleh nobena rastlina dobro rasti, še manj lepo cvesti in roditi obilno sadú, tako tudi ne moremo pričakovati, da bi neomikan narod podal svetu duševnih velikanov. Zato je treba, da ima narod sploh toliko prave duševne olike, kolikor je je treba, da se zaveda samega sebe, svojega namena, svojih močij in dolžnostij. Omikan narod se tudi ne dá potlačiti, ne dá si vzeti svojih pravic, brani se napadov in utrjuje svoj obstanek.

Občna izobrazba je Slovencem neobhodno potrebna, ako hočejo obstati in napredovati. Še nikdar se ni za dolgo časa ohranilo, nikdar ni imelo nravne moči ljudstvo, ki ni skrbelo za izobrazbo. Zato je katoliška cerkev povsodi, kjer je zasejala seme sv. vere, utemeljila omiko in jo razširjala z vsem trudom.

2. Neizrekljivo prazno in neslano se mi zdi govorjenje onih, ki govoré o napredku in pro-

spehu narodovem, sami pa nečejo nič storiti v to svrhu. Pravi domoljubi naj bi ne spominjali samo drugih, ampak sami sebe; sami naj bi se povzdignili do one stopinje, katero zahtevajo od drugih. Sami naj bi bili učeni, sami spretni in zmožni; s tem bi narodu več koristili kakor z vsem vnemanjem. Zakaj jeden sam narodnjak, ki deluje z umom in roko, lahko povzdigne narod više, kakor stotine ljudij, ki veljajo samo v številu. Ako znajo našinci v družbi s ptujci nastopati umno in dostojno, ako pokažejo svojo omiko in znanost, bodo povsodi slovenskemu imenu v čast in prid.

3. Takrat, ko je Aleksander Véliki pridobil pod svojo oblast velik del sveta, pridobil je slavni Aristotel za tedanja in poznejši čas velik del znanstva. In kdo je več koristil človeštvu, kdo si je pridobil slavnejše ime, Aleksander ali Aristotel? Brez pomisleka rečemo, da Aristotel. Toliko vrednost ima veda. V bojih odločuje pogostoma sreča, v znanstvu pa jedino le prava sposobnost. — Zakaj bi ne mogli izmed Slovencev nekateri povzdigniti se do znanstvene veljave, zakaj bi ne mogli doseči tega, kar dosejajo drugi? Toda mari nam to ni bilo in

nam ni; zadovoljni smo bili s tem, kar nam je dala vetrnjaška sreča: le malokateri so postali kaj z zavednim naporom in doslednim prizadevanjem.

4. Vsi ti načrti bi ne imeli niti podlage, niti uspeha, ako bi ne želeli zvrševati jih takoj pri mladini. Kamor se obrne mladina, tje kaj gre narod. Mladina pa se obrne, kamor jo obrača vzgoja. Zato se mora mladina vzgajati za take vzore, kazati se ji morajo taki vzgledi, prepričati se mora o potrebah in močéh svojega naroda, navdajati se mora z zaupanjem in veseljem, najprej pa seveda z ono vero, v kateri imamo že tukaj srečo pa tudi najboljše poročstvo za bodočo srečo. Lahko se reče, da je največ krivo našega počasnega napredovanja to, da se mladina nič ne zaveda svojega poklica. Ako se pa semtertje zaveda, ima večinoma vse polno napačnih načel in krivih nazorov, s katerimi je bolj pokvarjena kakor pa pripravljena za uspešno narodno delo.

Tako umevamo namen slovenskega naroda in na tej podlagi, mislimo, bi se dal dosežati.

(Dalje)

Češka akademija za vedo, slovstvo in umetnost.

Dné 1. grudna m. l. se je zbralo v svečano razsvetljenem panteonu češkega muzeja mnogo odličnega občinstva, da čuje poročilo o delovanju češke akademije v minulem letu. Ker bi morda tudi marsikaterega Slovenca zanimalo zvedeti kaj o znanstvenem delovanju Čehov, podajem tu kratek posnetek letnega zбора.

Knez Jurij Lobkovic, zaščitnikov namestnik, otvori zbor in omeni, da mora vsakoga veseliti krasni napredek češke akademije, v kateri ima znanstveno, kakor tudi slovstveno in umetnostno delovanje mirno zavetišče v času raznih preprirov v domovini.

Iz poročila glavnega tajnika prof. Šolina posnemljemo, da šteje akademija dva častna člena, pravih členov pa, v I. razredu (vede modroslovne, državne, pravne, družbinske, zgodovina in starožitnosti) 13, v II. (v. matematične, prirodne z zdravilstvom in zemljepisne) 15, v III. (jezikoslovje staro in novejšo) 10, v IV. (češka lepa književnost, obrazovalna umetnost in godba) 15. Poleg tega šteje še vsak razred več izrednih in dopisujočih členov.

Kar se tiče letošnjih objav, izdal je I. razred 5 razprav (Rozpravy), 2 številki historičnega arhiva češke akademije, samostojno delo: „Život církevní v Čechách. Kulturně-historický obraz z XV. a XVI. století“, od Z. Wintera in prvi zvezek filozofskih del, Aristotelovo Politiko v prestavi dr. P. Vychodila. — V razpravah

II. razreda se je tiskalo 36 del 27 pisateljev; razven tega se je izdal popravljeni tretji del Seydlerjeve teoretične fizike, nadaljevanje Pernerjevega dela o čeških grafolitih in prva številka enciklopedije naravoslovnih ved. — III. razred je izdal štiri razprave in pa dva zvezka zbirke virov za spoznavanje literarnega življenja na Češkem, Moravskem in Šleskem. — IV. razred je izdal sedem številčk Zbornika svetovne poezije, v katerem se tiskajo prevodi ptujih pesniških del. Od skupnih objav je izšel peti letnik almanaha in 9 številčk Vestnika z referati in znanstvenimi, slovstvenimi in umetnostnimi poročili 18 pisateljev.

Za raznovrstne podpore, nagrade, štipendije je razdelila akademija v zmyslu svojih pravil nad 20.000 gld. Vseh dohodkov pa je imela 53.055 gld., med njimi deželno in državno podporo, vsako po 20.000 gld. S takimi gmotnimi sredstvi se pač dá kaj storiti.

Poleg tega se je l. 1894. ustanovila pri češki akademiji posebna stalna arheološka komisija za raziskovanje in obvarovanje starodavnih spominikov umetniških, zgodovinskih, pismenih in slovstvenih. Ko je dobila za l. 1895. od češkega deželnega zбора 3000 gld. podpore, lotila se je najprvo naloge, popisati take spominike na Češkem, Moravskem in Šleskem, a začela tudi z raziskovanjem nekaterih delov. Izdajala bo skupno z arheološkim odsekom češkega muzeja arheološke in topografske spominike.

J. B. K.

Bodočnost slovenskega naroda.

(Dalje.)

Ne samo, da bi se dal ta namen dosežati, marveč izvestno bi ga Slovenci dosegli, ko bi vedé in hoté delovali zanj.

Splošna višja izobrazba napreduje stalno pri Slovencih. Res je, da naletimo še semtertje na koga, ki ne zna čitati ali pisati, toda vsakdo se sramuje te nevednosti in jo obžaluje, češ, ob času moje mladosti ni bilo pri nas šole in zato se nisem naučil. Smemo se pa trdno nadejati, da za 10 ali 20 let bo le težko najti takega Slovenca, ki bi ne znal čitati. Tudi opažamo sploh, da se stariši dobro trudijo z naukom svojih otrok. Le uboštvu je tu pa tam krivo, da pridružujejo otroke preveč doma, kadar bi jih morali pošiljati v šolo.

Da pri nas ravno splošna izobrazba veselo in uspešno napreduje, to nam priča najbolj naša družba sv. Mohorja. Ta družba zanaša in bo zanašala med narod toliko omike, da se Slovenec ž njenimi pomočki lahko do dobrega izobrazbi. Dejal bi, da imamo velikansko narodno šolo, ki ima čim dalje več učencev.

Pa ne samo splošna izobrazba se nam obeta, ampak tudi strokovnjaška pri posameznih Slovencih. Žal, da so nas naše žalostne razmere pritiskale tako, da je le malokateri želel povzdigniti se do višje stopinje. Ako doseže Slovenec mesto srednješolskega profesorja, duhovnika, zdravnika, sodnika, pa se mu to zdi že jako veliko. Okrajni glavar — to je že nenaavadna čast za Slovenca. Tega nismo krivi sami; saj vemo, da si Slovenci ne režemo sami kruha. Vendar, ko bi se slovenski uradniki z znanjem in sposobnostjo odlikovali mnogo pred onimi, ki se odlikujejo jedino le s kakim podedovanim plemenitim imenom, potem bi jih nobena uprava ne mogla odrivati od boljših služeb. Saj ni treba vsakaterega, ki želi povspeti se do kake boljše službe, takoj zapisati med premetene sebičneže, ki hočejo samo plezati više in više. Ali naj ostanejo Slovenci samo kancelijski sluge vse žive dni le zato, da jim ne bo mogel nihče očitati sebičnega prizadevanja? Kdo sme pač neugodno soditi dobrega, vestnega in vnetega uradnika, ki ima vrh tega še obilno družino, ako se izkuša po pošteni poti povzdigniti više? Zato se mi zdi jako napačno in pogubno ravnanje nekaterih domačinov, ki izkušajo pritisniti pečat zaničevanja na svojega brata, ki se trudi biti kaj več kakor množica. Ako drevo Slovenstva vedno le obrezujete in obrezujete, kaj bodele vzgojili kakor le pritlikavce? Seveda nespособnežem in bahačem na boljših sedežih zaničevanje in pomilovanje, ne pa možem, ki so vredni časti in sreče! Kopitar je bil učenjak, kateremu je bila veda gotovo dražja kakor

časno mesto. Vendar izraža v svojem življenjepisu (pri Miklošiču) veselje nad svojo službo in zadovoljnost s tem, da ni bil postal duhovnik, češ, kot duhovnik bi bil postal k večjemu škof, a dvorni knjižničar, to je tudi nekaj!

Znanstvo in umetnost imata pri vseh omikanih narodih občno čast in veljavo. Največja sreča pri obeh je ta, da za nju ni treba plemenitega imena in naslova, pač pa duševnih zmognostij. Zgodovina ved in umetnosti nam pravi, da so velikani na tem polju bili večinoma nizkih stanov. Prav tako niso samo veliki narodi zmožni duševnega delovanja, ampak tudi majhni. Nekdaj je bila Italija razcepljena v mnogo državic ali kneževin, a vede in umetnosti so v njih cvetle: delovali so veliki slikarji, in stavbarji so gradili ogromne cerkve in palače. Dandanes je Italija jedina, hoče biti celó velevlast: toda niti tega ne more ohraniti, kar so storili prejšnji veki, kaj šele, da bi stvarjala kaj novega? Zakaj ne bi torej naš narodič vzbujal in gojil svojih zmognostij, katerih ima tako obilo? To je očitno — in vsakdo, ki ima opraviti z mladino, mora pritrđiti —, da so naši ljudje v obče dobro nadarjeni. Bister razum, dober spomin, gibčnost v govorjenju, lahek in ob jednem bogat jezik — te darove prejema Slovenec po svojem rojstvu. In ta glavica naj bi se umno pomnožila in nam prinašala obilne obresti. Možje, ki se pečajo z vedo, naj bi se dvignili do vrhunca vede, in umetniki naj bi se potrudili za to, da so pravi umetniki, ne pa samo za silo.

Skoro najugodnejše za tako delovanje našega naroda je pa hrepenenje našega kmečkega ljudstva po višji izobrazbi svojih sinov. Kolikor krajev na Kranjskem poznam, povsodi sem našel celó pri ubožnih ljudéh to močno željo, da bi vsaj jeden domačih sinov šel v višje šole. Kakor si naš kmet želi, da bi imel dobrega naslednika, tako in še bolj si želi, da bi dal jednega sina „študirati“ in bi „imel gospoda“. Res je sicer, da nameni v tej želji niso vselej vzorni in vzroki ne vselej znanstveni ali umetnostni. Mnogi stariši si želé, da bi jim sin kdaj pomagal na stara leta, drugi hrepené po nekaki imenitnosti, tretji ljubijo svoje sinove toliko, da jim ne želé jednako trde usode, kakor jo uživajo sami. Toda več je takih slovenskih starišev, ki želé iz odkritosrčne pobožnosti dati svojega sina cerkvi, ali iz prave navdušenosti domovini. Kako spoštuje naš kmet učenost in kako rad posluša modre nauke, ako mu jih podajemo v pripravni obliki! Da bi naši dijaki le ohranili omega duha, ki so se ga navzeli doma, brez dvoma bi postali še več, kakor od njih pričakujejo domačini.

(Dalje)

Bodočnost slovenskega naroda.

(Dalje.)

Kadar pošiljajo naši kmečki stariši sina v šolo, dajejo mu celo torbo naukov za na pot. Posebno mu prigovarjajo, naj se pridno uči, da jim ne bo delal sramote, marveč čast. Vedó namreč, da jim sin lahko izpolni željo, ako hoče. Kako želita oče in mati dati mu svojega duha in srca! „Kako bi ona dva delovala marljivo, ko bi bila v šoli namestu sina!“ Tako si mislita. In kdo ne vé, da je res tako? Ako hoče dijak, izpolnjuje želje starišem; ako se poleni in ponemari, prevari stariše in sebi zapravi srečo.

Tudi celemu narodu prigovarja podobno Oče in gospodar narodov. In vsemu našemu narodu velja božji opomin: Bodi priden, delaj mi veselje in čast!

Namen, ki smo ga opisovali doslej, ni za nas pretežak, ampak je jedino primeren. Ta nas osreči, ta je za nas časten, za tega imamo sposobnosti in pomočke. Zato ostanimo trdni v prepričanju, da je opisani vednostni in umetnostni napredek, bolje: znanstvena in umetnostna sposobnost, delovanje posameznih Slovencev v znanstvenem oziru bodisi doma ali v tujini, vzorni svétni namen našega naroda.

Sedaj vemo, kam. A govoriti hočemo o bodočnosti našega ljubelega naroda. — No, kdo ne ve, da nismo preroki, ki bi poznali bodočnost do pičice natanko, ampak rodoljubi, ki bi drugim in zase imeli radi lepo, ugodno bodočnost. In to bodočnost bomo naslikali v kratkih potezah, četudi morda ne vsestransko z veliko politično prebrisanostjo, pa z resnično domovinsko ljubeznijo.

V lepi svoji bodočnosti (katero si mislimo že kot sedanost) je narod naš zrel za svoj poklic. Zrel je v zavednosti. Spoznava samega sebe iz svoje moči, spoznava svoj namen in se ga tudi trdno oklepa.

Zaveda se, da je majhen narod med drugimi, toda kot narod je samosvoj, kakor so drugi, četudi večji. Zaveda se, da je podlaga njegovemu obstanku večna božja pravica, in da se njegova usoda suče po zakonih božje previdnosti. Na pravico to se naslanja, previdnosti je pa udan iz srca. Trdno veruje in upa, da je njegova srečna bodočnost zagotovljena, dokler ostane na tej podlagi in v tem prepričanju.

Zato je naš narod tudi iz omenjenega ozira veren, kakor je svojo vernost ohranil po hudih bojih kót očetovsko dedščino. Ti boji so minuli, narod jih je prebil, kakor se prebije huda in nevarna bolezen. Nasprotniki vere so utihnili,

saj so spoznali, da kopljejo s svojim počenjanjem grob narodu in sebi. In sedaj vlada srca globoka in mirna vernost, ki izvira iz resničnega, semtertje težko pridobljenega prepričanja.

Kakor je globoko in trdno veren tisti človek, ki je premagal hude dvome in izkušnje zoper vero, tako je tudi naš narod utrjen v katoliški veri, katere se veseli in s katero se ponša pred svetom. Kakor so junaški Črnogorci ne samo nad vse vneti za zlato slobodo, ampak tudi za svojo vero; kakor so korenjaški Maroniti ob Libanonu pogumnega srca in žive vere, tako je tudi Slovincu v naši bodočnosti prava vernost v srcu poleg navdušenja za samostojnost in narodov prospeh.

V tem navdušenju tekmujejo vsi stanovi za blaginjo domovine. Narod posluša svoje dušne pastirje v lepih in velikih cerkvah in jih ljubi kot božje služabnike, pa tudi svoje brate po krvi: a oni radi delujejo do skrajne požrtvalnosti za svoje črede — za svoj narod, vedoč, da ljubezen rodi ljubezen, kakor pomladno solnce kliče na dan najlepše cvetlice. V tej resnični krščanski ljubezni se ljubijo vsi, ki delujejo kakor koli za narod. Ta ljubezen jih tolaži v težavah in osrčuje v bojih z nasprotnimi sosedi. V tem velja načelo: „Ako nas Slovence sovražijo drugi narodi, pa se vsaj mi ljubimo med seboj!“

Zato v bodoči Sloveniji ni več strank, ker so vsi Slovinci jednega duha in srca. Zlasti ni nikogar, ki bi hotel bližnjemu škodovati. Bližnjemu škodovati, obrekovati ga in mu greniti življenje — to je satansko delo, katero je v bodoči Sloveniji tako prokleta kakor izdajalstvo. V šoli ne pozabi noben učitelj med zgodovinskim poukom omeniti: „Nekdaj so naši očetje silno trpeli zaradi nesloge, zato — otroci — varujte se napuha in zavisti, da ne pridemo zopet v tako nesrečo!“

Poleg cerkve uživa največje spoštovanje šola. Šolskih poslopij je silno veliko. Preprosta so, prostorna in s šolskimi potrebščinami dobro oskrbljena. Pri šolah so vrtovi, njive, travniki; semtertje delavnice in hlevi za živino. Učenci na kmetih imajo samo poldnevni pouk. Pol dneva pa delajo ali doma ali pri šoli. Učitelji živé od državnih malih prispevkov in od svojega gospodarstva. Vsi občani jih spoštujejo, a oni so vsem vzgled vernosti, poštenosti, pridenosti in varčnosti.

V šolah se učé le nekateri predmeti izmed onih, ki jih učé dandanes. Vsak otrok mora

znati gladko brati in lepo in urno pisati. Domači jezik znajo učenci lepo in čisto govoriti in pisati, računati znajo posebno dobro „iz glave“. Težavne račune, katere so nekdanj samo pisali, izdelujejo v bodoči Sloveniji lahkoma na pamet. Neprenehoma se priporočajo učencem glavne čednosti: Pobožnost, poštenost in pridnost. Otroci zmernih in dobrih starišev so jako bistrega uma in neizrekljivo pridni. Od daljnih krajev hodijo opazovat slovenske šole in poslušat slovenske otroke.

V višje šole gredó vedno le najbolj nadarjeni in najpridnejši dečki. Kdo naj gré, to določí šolska oblast. Bogastvo in imenitnost ne odločujeta mnogo. V srednjih in višjih šolah je cvet mladine, ki se odlikuje v kreposti in znanju. Navdušeni učitelji učé mladeniče slovenske zavednosti. Ni pridnejših in umnejših dijakov, kakor so slovenski. — Najbolj pa slové slovenski visokošolci. Kakor čebelice si nabirajo obširnega strokovnega znanja in so pri izkušnjah vedno najboljši. Imajo tudi po raznih vseučiliščih medsebojne družbe, a samo v ta namen, da skrbé za bolne ali uboge sošolce, pa, da se

trudijo za častno ime in poštenje vseh tovarišev. V gostilne ne zabajajo, pač pa v knjižnice. Kot izobraženi mladeniči znajo vsakomur odgovoriti, kar mu gré; da bi se pa s kom dvobojevali, t. j. na poseben način pretepali, to se jim zdi sramotno. Skoro nobenega slovečega vseučilišča ni v Evropi, da ne bi se na njem učil kak Slovenec, četudi ima slovenski narod doma svoje dobro urejeno slovensko vseučilišče.

Slovenski izobraženci dobivajo po dovršenem vseučilišču prav lahko službe doma in v tujini. Zato so v raznih službah po vseh deželah. Zlasti umetniki, tehniki in učenjaki slovenski slové kot najboljši v svojih strokah. Na vseučiliščih so profesorji, pri stavbah so spretni inženirji, pri raznih kulturnih delih so Slovenci pogumni in izkušeni voditelji.

Velika in vstrajna pridnost vodi slovenske mladeniče do takih uspehov. Res je, da nekateri omagajo zaradi silnega truda: a niti polovica toliko jih ne umrje zaradi prevelikega truda, kakor nekdanj zaradi nerednega življenja. Domovina pa slavi mladeniče, ki so pošteno umrli sredi težkega dela. (Konec.)

Nove knjige.

Marija, podoba pravice. Za šmarnično pobožnost. Spisal Jožef Krčon, duhoven ljubljanske škofije. 1896. Stranij 323. Cena v polusnju 90 kr., v usnju 1 gld., z zlato obrezo 1 gld. 20 kr. Katoliška bukvarna.

Slovanska knjižnica. Urejuje in izdaja And. Gabršček. Snopič 44—45: *Poezije*. Zložil Josip Pagliaruzzi (Krilan). II. Str. 152. Cena 50 kr. V Gorici.

— — Snopič 46: *Ikonija*. Srbski spisal Čeda Mijatović. Poslovenil Podravski. Str. 104. Cena 18 kr. V Gorici.

— — Snopič 47: *Narodne pripovedke v soških planinah*. III. Str. 96. Cena 18 kr. V Gorici.

— — Snopič 48—49: *Poezije*. Zložil Josip Pagliaruzzi (Krilan). I. Str. 144. Cena 50 kr. V Gorici.

Knjižnica za mladino. Ustanovila: „Zaveza slovenskih učiteljskih društev“. Izdajatelj in odgovorni urednik And. Gabršček. Sn. 7: *Razne pripovedke*. Stranij 159. Cena 40 kr. V Gorici.

— — Snopič 8: *Antona Martina Slomška* „Spisi zbrani za mladino“. I. Pesmi. 1. snopič za srednjo stopnjo. Str. 80. Cena 20 kr.

— — Snopič 9: *Plemenita srca*. Povest za mladino. Str. 103. Cena 20 kr. V Gorici.

— — Snopič 10—11: *Antona Martina Slomška* „Spisi zbrani za mladino“. I. pesmi. 2. snopič za višjo stopnjo. Str. 187. Cena 40 kr.

— — Snopič 12: *Hudoben tovariš*. Iz srbsčine. — *Zmrzle solze* na cvetkah Marije Antoinette, francoske kraljice. Iz francoščine. Stranij 84. Cena 20 kr. V Gorici.

— — Snopič 13—14: *Pesmi cerkvene in druge*. Zložil And. Praprotnik. (S sliko). Strani 192. Cena 50 kr. V Gorici.

— — Snopič 15: *Zeleni listi*. Kratke pripovedi za otroke, stare 6 do 10 let. Po Francu Wiedemannu poslovenil Ant. Brezovnik, učitelj. Str. 96. Cena 25 kr. V Gorici.

Darovi za Marijanišče.

Gosp. Josip Regen, župnik	gld.	5.—
„ Julij pl. Trnkoczy, lekar	„	12.—
„ Neimenovanec	„	5.—
„ J. Lenarčič, posestnik	„	2.—
„ baron X.	„	10.—

Živila za piruhe ob velikonočnih praznikih so darovali gospodje: Peter Majdič, posestnik v Mengišu. — Anton Hribar, molar v Ljubljani. — Iv. Zorman, posestnik in trgovec v Šiški. — Ferd. Kosak, mesar v Ljubljani. — Gabrijel Piccoli, lekarnar in posestnik v Ljubljani.

Vsem blagim darovalcem stotera zahvala!

Bodočnost slovenskega naroda.

(Konec.)

Po tej poti so si priborili Slovenci spoštovanje med vsemi narodi, pa tudi ono gmotno blaginjo ali bogastvo, ki je potrebno za narodov napredek. Slovenci so narod, velik po umu in duševnem delovanju, zato ne misli noben sosed na to, da bi jih potlačil ali jim vsilil svoj jezik in svojo manjšo omiko. Duševna moč Slovenca je tolika, da se ji klanjajo vsi, ki jo poznajo. Veliko se mora Slovenec truditi, da si ohrani ono duševno silo in veljavo: toda sladko zavest ima, da s tem izpolnjuje svoj poklic in dosega oni namen, za katerega je ustvarjen.

Taka bodočnost nam sveti iz daljave kakor mila zarja izza gorá.

Zares iz daljave, pa iz velike daljave! Kdor namreč hoče videti v bližnjo bodočnost, ne vidi nič veselega, nič tolažljivega. Prav narobe: Naš narod bo moral prebiti še hude notranje in zunanje boje, predno si postavi podlago za opisano bodočnost. Nekatere žalostne pridobitve

sedanjega veka so se zatrosile tudi med naš narod, pokončale mu dosedanji mir in hočejo razdejati glavne podpore njegovega obstanka.

Ne bojmo se bojev! Resnica in pravica se lahko potlačita za nekaj časa, zmagati se ne dasta nikdar.

Bodočnost naša je iz zdravega ljudstva. Ljudstvo naše treba ohraniti zdravo, zanje treba delati z vsemi močmi in z največjo požrtvovalnostjo. Pred vsem treba ljudstvo učiti in zopet učiti. Da se pa ljudstvu utrdi značaj, treba mu kazati prave in istinite vzglede značajnosti. Z navdušenjem, z nesebičnimi nameni med narod — med ljudstvo, vedno ozirajoč se na razmere in potrebe sedanje dóbe! Drugačne so dandanes potrebe kakor nekdanj, drugačni morajo biti i naši pomočki.

A obupavati nikdar! Usodo narodov uravnava njihov najvišji vladar, kateremu bodi vsekdar udano naše srce in njegovi časti posvečeno vsako naše — kakoršno koli — delo.

Folkloristika.

Novo, neznano ime, kaj ne? Prišlo je z Angleškega. Kaj pomenja? Vedo, ki ni samo angleška, ampak last vsakega naroda. Folklore¹⁾ zaznamuje v poslednjem času vse, karkoli je v zunanjem in notranjem življenju narodov: njegove pravljice, pripovedke, pesmi, njegove igre in plese, njegove vere in vraže, njegove nazore o pravu, običaje, njegove dovtipe in njegovo modroslovje. Nobena stvar omikancev dandanes tako ne zanima kakor folklore. Vse, s čimer se folkloristika peča, nam je znano od mladih nog. Naj smo se likali kakorkoli, ob zibelki so nam prepevali otroške pesmi, v mladosti so nam pravili pripovedke, mnogo navad se nas še sedaj drži, katerih smo se privadili v detinski dóbi. Karkoli o tem slišimo, vse nam vzbuja mladostne spomine. Pa ne samo spomine, tudi ljubezen do rodne zemlje, do domovine se vzbuja z narodnim blagom. Neki učenjak trdi, da se omikanci večinoma preveč odtujijo narodu, čegar sinovi so; res in temeljito malokateri pozna ljudstvo. A vendar je to

poznanje tako potrebno! Ako hočemo, da na primer slovstvo prodre med narod, mora imeti res pravo narodno podlago: pisatelj mora pisati tako, kakor narod misli, govori, živi; zaradi tega pa ni da bi moral hvaliti tudi napake narodove.

Pisatelj, kateri piše poljudno, narodu umevno, je neprecenljive vrednosti. Od takega se učimo! Hvala Bogu, da jih imamo nekaj. Z veseljem pa moramo pozdraviti tudi vsako drobtino, katera nam pojasnjuje narodovo mišljenje in življenje. Narodno blago je velikega vzgojevalnega pomena za našo mladino. Vzemimo le n. pr. narodne pregovore! Kako duhoviti so, koliko izkušenj je v njih nabranih. Resnico, zavito v tako mično obliko, kako rada sprejme mladina! V prvi vrsti so prav učitelji poklicani, na ta način vzbujati v mladini ljubezen do vsega domačega, zdravega, krepkega.

In koliko snovij ponuja narodno blago domišljiji, n. pr. narodne pesmi, bajke, povesti! Ves drug duh veje v njih kakor v umetnih. Pri vseh narodih in v vseh časih so pesniki najboljše misli zajemali iz narodnega blaga;

¹⁾ Volkslehre. Slovenci bi rekli: narodno blago.